#Alertprogramma 2020-medio 2022

Petra van den Berg, programmaleider

1 Voorwoord

Het #Alertprogramma is ontstaan vanuit de regionale aanpak ondermijning Samen Weerbaar Gelderland-midden. Het programmaplan is uitgevoerd in 2020-2021 en voortgezet als onderdeel van de aanpak ondermijning in Oost-Nederland in 2022. Hieronder een overzicht van de afspraken en resultaten tot medio 2022.

2 Uitvoering programmaplan 2020-2021 (bron: Evaluatie en verantwoording #Alertprogramma 2020-2021)

De uitvoering van het programmaplan is het #Alertprogramma op 1 januari 2020 gestart. In dit programmaplan zijn doelstellingen geformuleerd en afspraken over de uitvoering gemaakt. De doelstellingen zijn in onderstaande tabel op rij gezet, met daarachter in hoeverre deze zijn gerealiseerd. In de laatste kolom wordt per onderwerp verwezen naar een uitgebreidere toelichting in de bijlage.

Afspraak 2020-2021	Realisatie 2020-2021		Meer info → bijlage
Vergroten van bewustwording			
Ontwikkelen van bewustwordingslessen in samenwerking met onderwijs	Er zijn lessen ontwikkeld voor jongeren op VO, MBO, HBO, medewerkers van scholen, ouders en trainers/ docenten die de lessen willen geven	√	→ 55
Lesmateriaal overdragen aan onderwijs	Het lesmateriaal is beschikbaar voor trainers en docenten van scholen waar het programma is geïntroduceerd. We hebben inmiddels ruim 100 personen geautoriseerd.	√	→ 6
Inzicht in omvang van de problematiek			
Onderzoek naar mate van ronselen van jongeren door criminelen	Een eerste verkennend onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Hogeschool Saxion (Remco Spithoven) en wordt voortgezet. Resultaten van het eerste verkennende onderzoek	√	→7
Onderzoek naar kwaliteit van de bewustwordingslessen	Evaluatieonderzoek is uitgevoerd. Het onderzoek wordt voortgezet.	√	→ 7
Inzicht krijgen in oplossingsrichtingen	We hebben een inventarisatie gemaakt van andere preventieve interventies en deze in een leerlijn voor de jeugd (voorkomen risicovol gedrag en veilig opgroeien) gepositioneerd.	√	→8
Programma ontwikkelen gericht op vergroten van weerbaarheid			
Structurele borging van de eindproducten	We zijn in de fase gekomen dat scholen het programma incorporeren in hun curriculum. Inmiddels zijn 100 personen geautoriseerd om gebruik te maken van het lesmateriaal.	√	→9
Eindproducten zijn toepasbaar voor andere regio's in Nederland als onderdeel aanpak Ondermijning	Regio's en gemeenten kunnen opgeleid worden om gebruik te maken van het programma binnen hun gebied. Hiervoor zijn aparte trainingen ontwikkeld.	√	→10
Ontwikkelen van deelprogramma gericht op weerbaarheid toekomstige beroepsbevolking	Er zijn ook lessen ontwikkeld voor studenten op het MBO en HBO, waarbij we speciaal ingaan op de risico's van branche waarvoor ze opgeleid worden.	√	→10.1
Uitvoering			
Geven van bewustwordingslessen aan jongeren binnen met name Gelderland	Er zijn in totaal 240 bewustwordingslessen gegeven, waaraan minimaal 15.106 personen deelnamen.	√	→11
Train-de-trainer principe	Er is een trainersprogramma gemaakt Er zijn in Gelderland ongeveer 14 personen in de trainerspool, die vanwege COVID nog niet ingezet konden worden	√	→ 11 →10

De mate waarin de randvoorwaarden voor uitvoering van het Programmaplan 2020-2021 zijn ingevuld	
Draagvlak was grotendeels aanwezig bij besturen directies van deelnemende onderwijsinstellingen, gemeenten en politie - Binnen het districtelijk veiligheidsoverleg (DVO) van Gelderland-midden en Noordoost Gelderland zijn presentaties gehouden over het programma, waaruit bleek dat er draagvlak was om het programma binnen de gemeente te ondersteunen. In Gelderland-zuid is geen presentatie gehouden na overleg met de portefeuillehouder ondermijning (destijds de heer De Boer, burgemeester van Buren). De portefeuillehouder zou in het DVO-aandacht vragen voor het programma. - Bij de ambtelijke IV-overleggen van Gelderland-midden en Noordoost Gelderland zijn presentaties gegeven over het programma. Dit heeft geresulteerd in een aantal trainers en ook ondersteuning in het uitvoeren en initiëren van het programma - In het voorbereidende traject is overleg geweest met stakeholders binnen de politie (Aart Garssen, Jose Rooijens, Rini Strijbosch) en zijn afspraken gemaakt over bijdrage van de politie tijdens de uitvoering van de lessen. - Met besturen en directie van verschillende onderwijsinstellingen is overleg gevoerd en dit heeft in de meeste gevallen geleid tot implementatie van het programma binnen de school. - Om het draagvlak te vergroten bij scholen, hebben we binnen o.a. de gemeente Nijkerk en Harderwijk voorlichting gegeven tijdens de lokale educatie agenda (LEA-overleggen) - De opdrachtgever heeft aan alle gemeentebesturen een brief gezonden over het programma waarin ook duidelijk werd wat van de verschillende partijen voor bijdrage werd gevraagd tijdens de uitvoering.	√
De rollen zijn uitgevoerd zoals beschreven in het programma.	√
Middelen en faciliteiten zijn beschikbaar gesteld om het programma uit te voeren.	√
Programmateam is was niet volledig en had wel de juiste competenties. De totaal geraamde inzet van 2 fte is niet behaald. - Conform het programmaplan was voor 0,77 fte een programmaleider beschikbaar. - Er is in mei 2020 afscheid genomen van de strategisch expert ondermijning van Nationale politie, die voor 0,44 fte beschikbaar zou zijn voor het programma. Deze capaciteit is vervolgens niet meer ingevuld. Dit is capaciteit die los staat van de aanwezigheid van wijkagenten of operationele experts tijdens de uitvoering van de bewustwordingslessen. - Een teamlid is in 2020 vanaf juni tot en met mei 2021 ingehuurd voor 11 uur in de week en van juni tot en met december 2021 voor 25 uren. - Twee stagiaires hebben het programma verder ondersteund in de uitvoering. - De variabele inzet van deelnemende partijen (trainers vanuit het netwerk) (0,22 fte) is niet gerealiseerd, wat met name te maken heeft met de beperkingen van COVID.	X

2.1 Financiële verantwoording programmaplan 2020-2021

Voor de uitvoering van het programma was uitgegaan van € 134.000, - exclusief de bijdrage die de capaciteit die de politie zou inbrengen in het programma. Dekking werd gevonden in de bijdrage van het Ministerie van JV, Provincie Gelderland en vanuit het programmabudget van Samen Weerbaar, totaal € 150.000, -. Deze middelen zijn geheel besteed en bleken onvoldoende. Dit had te maken met het volgende:

a) In de initiële begroting was geen rekening gehouden met de werkgeverslasten en jaarlijkse loonstijging. Gemeente Rheden heeft deze kosten (€ 35.847) voor rekening genomen.
b) Er werd uitgegaan van ontsluiten van het lesmateriaal aan docenten en trainers via bestaande websites, van bijvoorbeeld het Regionaal Informatie en Expertise Centrum, het Platform Veilig Ondernemen, gemeente of Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland. Dit bleek niet mogelijk, omdat deze organisaties het onwenselijk vinden als externe doelgroepen toegang krijgen (weliswaar via autorisatie) tot een besloten deel van de website. Daarom is besloten om een eigen website te ontwikkelen en in te richten. De kosten hiervan was rond de € 10.000, - en de beheerskosten zijn € 2.000, - / jaar. Hierdoor is een overschrijding van het budget van € 4.200, -. Omdat de website ook ter beschikking wordt gesteld aan uitvoeringsteams in andere regio's dan Gelderland, is dit tekort aangevuld vanuit de middelen die zijn ontvangen van deze uitvoeringsteams.

Zoals in de verklaring en ook onder randvoorwaarden is aangehaald, is de bijdrage in natura door politie en netwerkpartners niet geeffectueerd. Dit heeft geen consequenties gehad voor de financiële stand van zaken, evenwel voor de uitvoering van het programma met minder capaciteit dan van tevoren was ingeschat. In de bijlage 12 is een overzicht van de financiële verantwoording 2020-2021 opgenomen.

3 Uitvoering voortgezet in 2022

De uitvoering van het programma is mogelijk door incidentele financiering vanuit de regionale versterkingsgelden (tot 31-12-2022): € 111.000,- + € 45.000, - (tweede semester 2022). Ook hebben de provincie Gelderland (€ 71.000,-) en programma Samen weerbaar Gelderland-midden (€ 10.000) bijgedragen.
Andere regio's wilden graag aanhaken en daarvoor wordt een bijdrage gevraagd van € 7.500 voor het opleiden van hun uitvoeringsteam en trainers en € 0,12 per onderwijsdeelnemer (VO t/m WO) in dat gebied. Dit betreft provincie Limburg, provincies Noord-Nederland en de steden Utrecht, Veenendaal, Hilversum, Capelle aan den IJssel, Delft, Leiden, Zoetermeer, Leidschendam, Gouda en Tilburg. In deze gebieden kunnen scholen gebruik maken van het programma.

4 Totaaloverzicht van de uitvoering 2020-medio 2022

4.1 Uitvoering bewustwordingslessen

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de uitvoering van 2020-201 (bron: Evaluatie en verantwoording 2020-2021). Hieronder is een bijgewerkte versie, waarin de totale resultaten van de uitvoering in Oost-Nederland is opgenomen. De resultaten van de overige teams zijn nog niet ontvangen.

- Het programma niet uitgevoerd kon worden tijdens de COVID-periodes waarin beperkende maatregelen waren opgelegd en tijdens de schoolvakanties. In die periodes is gewerkt aan de website, de inhoud van de lessen, het ontwikkelen van de trainingsprogramma's en opbouwen van het netwerk van samenwerkingspartners.
- LLA = leerlingalert → lessen op voortgezet onderwijs
- DA = docentalert → lessen aan personeel op onderwijsinstellingen
- OU = ouderalert → lessen aan ouders van jongeren
- SA = studentalert → lessen aan studenten op mbo en hbo

Het aantal deelnemers bij DA en OA is moeilijk in te schatten en is niet altijd goed geregistreerd. Bij 12 OA weten we niet hoeveel deelnemers er aanwezig waren. We gaan uit van de geregistreerde aantallen bij de bijeenkomsten, waarbij we ons qua aantal zeker tekortdoen, dus minimaal aantal deelnemers.

Uitvoering Alertprogramma in aantallen sessies / deelnemers per doelgroep										
	LLA		DA		OU		SA			
	Aantal lessen	Aantal deelnemers	Aantal lessen	Aantal deelnemers	Aantal lessen	Aantal deelnemers	Aantal lessen	Aantal deelnemers	Totaal aantal lessen	Totaal aantal deelnemers
Gelderland	160	12.683	74	4.345	35	1.400	100	4.119	369	22.247 minimaal
Overijssel	17	1.046	1	Onbekend	2	Onbekend	16	1.340	36	2.422 minimaal
	177	13.729	75	4.345 minimaal	37	1.400 minimaal	116	5.459	405	24.669 minimaal
Overige teams										
Totaal										

Uitvoering Alertprogramma, gespecificeerd naar soort onderwijs, onderwijsinstellingen en gemeenten							
	VO		MBO		HBO	Gemeenten	
	PRO	Overig	Aantal			Aantal	

Uitvoering Alertprogramma, gespecificeerd naar soort onderwijs, onderwijsinstellingen en gemeenten							
Gelderland		32 scholen, 40 locaties	7 → meer dan 10 locaties	Aeres College, Graafschap College, ROC A12, Aventus, ROC Nijmegen, RIjnijssel, ROC Rivor	Hogeschool Nijmegen	24	Arnhem, Rheden (Velp, Dieren), Zutphen, Duiven, Nijmegen, Apeldoorn, Harderwijk, Putten, Oost-Gelre, Winterswijk, Aalten, Renkum, Doetinchem, Ede, Lochem (Vorden), Zevenaar, Montferland, Groenlo, Nunspeet, Lingewaard (Huissen, Bemmel), Overbetuwe (Elst), Wageningen, Rozendaal, Tiel, Nijkerk
Overijssel	3	3	1 → 2 locaties	Zone College, Aventus	Hogeschool Saxion	7	Enschede, Deventer, Oldenzaal, Haaksbergen, Almelo, Kampen, Zwolle

4.2 Overige activiteiten

4.2.1 Samenwerking met studenten

We vinden het leuk en belangrijk om te werken met studenten. Daarom hebben we in de periode 2020-2021 twee **stageplekken** ingevuld:

- MBO-student social work (Mijn school, Graafschap college, Doetinchem) die ook zijn examen bij ons doet. We zijn een erkend praktijkopleider;
- HBO student Integrale veiligheidskunde (Hogeschool Saxion, Deventer), meeloopstage.

Studenten van Hogeschool Saxion (integrale veiligheidskunde) hebben voor ons vanuit het **Safe & Security lab** de volgende opdrachten uitgevoerd:

- Onderzoek en advies over de wijze waarop we (en scholen) ouders beter kunnen betrekken bij voorlichtingen. Eén van de adviezen was om de voorlichting aan te bieden via een webinar – en dat advies hebben we opgevolgd;
- Evaluatiemethode van de voorlichting voor ouders en docenten ontwikkelen: van het resultaat maken we nu gebruik;
- Routekaart opstellen voor het benaderen van scholen om het programma te implementeren: deze routekaart is nu verwerkt in de processen voor de uitvoeringsteams;
- Integreren van de maatschappijleerles 'Criminaliteit en rechtstaat' met de #LLA-les;
- Kosten-batenanalyse van het #Alertprogramma vergeleken met kosten jongeren die uitvallen en in criminaliteit komen;
- Borging van het #Alertprogramma binnen Hogeschool Saxion;
- Draaiboek maken voor een regionale wedstrijd in combinatie met Tieners achter tralies.

Verder hebben we opdrachten gegeven aan studenten van Hogeschool Arnhem Nijmegen (**minor Drama**). Zij hebben hierbij samengewerkt met studenten van het Graafschap College in Doetinchem (MBO). Zij leverden twee producten op die we kunnen inzetten in onze voorlichting:

- Film van 30 minuten (Zoey), waarin een meisje wordt geronseld en uiteindelijk wordt ingezet als dealer en om een overval te plegen → deze film kan ingezet worden ter voorbereiding van de voorlichting;
- Drie verschillende verhaallijnen met verschillende scenario's waarin mogelijke signalen door medewerkers op school herkent kunnen worden en welke handelsperspectieven ingezet kunnen worden → deze scenario's kunnen gebruikt worden als ondersteunend lesmateriaal voor medewerkers van scholen.

4.2.2 Expert bij regionale en landelijke conferenties en media

Congressen waaraan een bijdrage is/wordt geleverd (workshop, keynotespeaker)			
Datum	Event	Organiserende partij	
	Week van het Geld	Ministerie van Financiën	Bijdrage is meer dan 1.800 x bekekeken
	Als criminaliteit de school raakt	School en Veiligheid	500 deelnemers
	Seksuele uibuiting van jongeren en adolescenten	Provincie Gelderland en gemeente Arnhem	
	Landelijke docentenweek Maatschappijleer	Prodemos	Door de deelnemers de een na beste beoordeling gekregen, 500 deelnemers

Congressen waaraan een bijdrage is/wordt geleverd (workshop, keynotespeaker)			
	KCTHN404: Ondermijning not found	Hogeschool Saxion en Platform Veilig Ondernemen Oost-Nederland	100 deelnemers
	Harvard Field Lab Drugs op scholen: flexibele schil	Ministerie Justitie en Veiligheid (OM)	
2021-12-14	Weerbaarheidsdagen Friesland	Bureau Drugszaken	100
	Najaarscarrousel	Veiligheidsalliantie Regio Rotterdam	100
2022-04-11	Congres Criminaliteit in school	Medilex	75
2022-06-16	Landelijke docentendag Maatschappijleer	Prodemos	500
2022-06-16	Regionale ondermijningsdag Oost-Nederland	RIEC Oost Nederland	25
2022-09-29	Conferentie Ondermijning Gelderland	Provincie Gelderland en Programma Samen Weerbaar Gelderland-midden	
2022-11-07		Lowan (ondersteuning onderwijs nieuwkomers)	
2022-11-09	Congres Ondermijnende krachten	School en Veiligheid	

MEDIA: Overzicht van artikelen, nieuwsuitzendingen en radio-interviews 2019-2022	
Klik op de link om naar het betreffende item te gaan	
NRC Zo leren jongeren nee te zeggen tegen criminaliteit	2022-07-04
Omroep Gelderland: nieuwsitem over onderzoek naar ronselen jongeren voor criminaliteit	2022-06-30
Omroep Gelderland: een op de acht gelderse jongeren is wel eens benaderd voor criminaliteit	2022-06-30
NOS: te weinig zicht op jongeren die geronseld worden voor criminaliteit (ism CKM)	
Gelderland Nieuws: Een op de acht jongeren is wel eens benaderd voor criminaliteit https://www.gld.nl/nieuws/7722053/een-op-de-acht-jongeren-is-weleens-benaderd-door-criminelen	2022-06-30
We werkten mee aan het nieuwsitem mbt onderzoek CKM. En waren te zien op Jeugdjournaal: https://lnkd.in/ennHjUYM NOS journaal: https://lnkd.in/eq-aFU-Y. Ook het 18:00 en 20:00 journaal hadden het item. NPO Radio 1:https://lnkd.in/e3bnb27t vanaf 2:10	2022-06-30
Astrid van Dael, docentopleider HAN over onze samenwerking	25-09-2021
AD: Voorlichting over criminaliteit voor OBC in Huissen	05-11-2021
Gelderlander: “heb je een moord gepleegd?” over onze les in OBC Huissen	05-11-2021
Hamza Voerman, ervaringswerker waarmee we samenwerken geeft een interview op Funx.nl en heeft het over onze samenwerking	12-11-2021
RTV Slingeland interviewt ons en de zorg coördinator over onze les op het Marianum in Groenlo en Lichtenvoorde	16-06-2021
NRC: directeuren Arnhemse scholen geven aan dat er sprake is van drugsproblematiek rondom scholen en dat zij starten met leerlingalert	24-02-2020
Omroep Gelderland, over onze les op SChaersvoorde in Aalten, nieuwsitem ook op NOS journaal.	08-12-2020
Peter van ’t Hoog gedeputeerde provincie Gelderland informeert GS over #Alertprogramma	20-11-2019
CDA Amstelveen diende een motie in, waarbij ook het Alertprogramma is opgenomen.	16-11-2020

MEDIA: Overzicht van artikelen, nieuwsuitzendingen en radio-interviews 2019-2022	
VO-raad en School en Veiligheid: webinar Als criminaliteit de school raakt	13-10-2021
A1: De Stem van de regio over Nijkerk organiseert webinar tegen jeugdcriminaliteit	02-06-2021
Publicatie MBO-raad	
Regio 8: "Verdachte aanslag mogelijk lesmateriaal" over onze les op Schaersvoorde in Winterswijk	09-07-2021
Omroep Gelderland artikel naar aanleiding van lessen op Schaersvoorde Winterswijk "Verdachte neerschieten Peter R de Vries mogelijk 'lesmateriaal' op scholen	08-07-2021
Astrid van Dael, docentopleider over onze les op de Educatie Academie (HAN)	22-09-2020
RTL nieuws: CDA en PVDA willen dat drugscriminelen die jongeren ronselen steviger aangepakt worden en scholen hun verantwoordelijkheid moeten nemen.	28-10-2019
Harry de Man (Facebook) over onze bijeenkomst in Zetten	28-10-2019
Gelre FM: over les Schaersvoorde Aalten	03-12-2020
Facebook gemeente Oost-Gelre	08-06-2021
Wegwijzer Jeugd en Veiligheid over les Schaersvoorde	04-12-2020
Verslag conferentie Prodemos	02-2021
Gelderlander over onze inzet op het Marianum in Oost Gelre	08-06-2021
Parool, Paul Vugts over het onderzoek naar Dealers in de dop, waaraan we hebben meegewerkt	04-06-2021
Rijksoverheid, video over leerlingalert	20-12-2019
Tweet Minister Grapperhaus over #Leerlingalert	19-11-2019
RTL nieuws, over het Alertprogramma op HPC Zetten	28-10-2019
RTL Nieuws artikel over HPC Zetten	
Gelderlander, Grof geld krijgen, een telefoon kopen en eindigen met een strafblad Over onze les op HPC Zetten	28-10-2019
Omroep Gelderland: schoolplein in Zetten vol vaten: drugscriminaliteit is geen ver-van-mijn-bed-show.	30-10-2019
NRC: Ondermijning in Oost-Nederland is net zo erg als in het zuiden	03-11-2019
Omroep Gelderland, nieuwsitem ook op NOS journaal over onze les op 't Rhedens in Dieren	14-06-2019
Omroep Gelderland artikel over les op het Rhedens, Dieren	

BIJLAGEN

Swen Vink
Julia Prins
Shanna Grift
Brent Wieten
Bedo Sarkisian
Lotte Bos
Melissa (Gast)
Maud Brandwacht
Efkan Ekici
BW
EE
M
MK
PB

STUDIO
week van het geld

Aula

5 Ontwikkeling bewustwordingslessen

5.1 Lesmateriaal

Er is lesmateriaal voor de verschillende doelgroepen (verder) ontwikkeld. Hierbij zijn ook deskundigen uit het onderwijs betrokken. Er is lesmateriaal voor specifieke doelgroepen, zoals:

- ✓ Studenten van internationale schakelklassen (ook te gebruiken voor Praktijkonderwijs);
- ✓ Studenten middelbaar-en hoger beroepsonderwijs;
- ✓ Leerlingen van het voortgezet onderwijs (meerdere varianten: mentoraat, hybride);
- ✓ Medewerkers van onderwijsinstellingen;
- ✓ Ouders.

Het lesmateriaal is voorzien van lesbrieven, ondersteunend lesmateriaal en een PowerPoint. De PowerPoint is voorzien van notities en er zijn varianten beschikbaar, waarbij de lessen volledig ingesproken zijn. Enkele lessen zijn beschikbaar als video.
Het lesmateriaal is pas ter beschikking gesteld aan docenten, nadat een aantal docenten het materiaal bekeken hebben of zij hiermee uit de voeten kunnen. Lessen voor praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en maatschappijleer (voortgezet onderwijs) zijn in ontwikkeling.

5.2 Verstevigen van het netwerk

Om het netwerk rondom jongeren te versterken, hebben we ook lessen ontwikkeld voor hun ouders en medewerkers van de scholen. Ook betrekken we het lokale netwerk bij de uitvoering van deze bewustwordingslessen. In het werkproces is opgenomen dat de school deze netwerkpartners uitnodigt.

5.3 Pilot versterken deskundigheid toekomstige docenten op maatschappelijke thema's

In samenwerking met Hogeschool Arnhem Nijmegen (Educatie Academie) is een pilot uitgevoerd om het mentoraat van toekomstige docenten te versterken door het aanbieden van een themamiddag, waarbij signaleren van criminele uitbuiting, huiselijk geweld en middelengebruik centraal stond. In deze sessie kregen studenten casuïstiek voorgelegd, konden zij verschillende organisaties raadplegen om deze casuïstiek op te lossen en kregen ze theorie over gespreksvoering en handelsplannen maken. Deze themamiddag gaan we uitwerken tot een vaste module die aan toekomstige docenten aangeboden kan worden, waarbij ook School en Veiligheid aangesloten is. Overigens voegen we radicalisering als thema toe.

5.4 Pilot bijdrage ervaringsdeskundige

We hebben een pilot uitgevoerd om tijdens de voorlichting aan jongeren het lesprogramma aan te vullen met een ervaringsdeskundige. Hierbij wordt de les (desgewenst) ingekort tot 60 minuten, waarbij de overige 30 minuten in het teken staat van bevragen van de ervaringsdeskundige door de jongeren. We bieden de school de mogelijkheid aan om te kiezen voor deze variant. De kosten van de inzet van de ervaringsdeskundige wordt door de ervaringsdeskundige (zelfstandig ondernemer) gefactureerd en dit staat los van het programma. Het staat de school volledig vrij om hiervan gebruik te maken.

5.5 Thema(mid)dagprogramma

We hebben in samenwerking met een docent van het Titus Brandsma College in Velp een thema(mid)dag ontwikkeld, waarbij gebruik gemaakt wordt van de publicatie Tieners achter tralies. Deze publicatie is in opdracht van de heer Gerrit van der Burg (voorzitter van het College van procureurs- generaal) geschreven door Paul Vugts en Maarten van Dun. De auteurs zijn bij de opzet van de themamiddag betrokken geweest – en Paul Vugts was bij de uitvoering van dit programma aanwezig (oktober 2020). Jongeren zijn in deze themamiddag op verschillende manieren met het thema criminele uitbuiting bezig. De opzet is uitgewerkt in een draaiboek en werkboeken voor docenten en de jongeren. Onderdelen van de themadag zijn: uitvoeren van opdrachten door de leerlingen/ studenten onder begeleiding van hun docent (discussie, inleiding

in criminaliteit, raps analyseren), voorlichting van ons #Alertprogramma over de context van ondermijnende criminaliteit en jongeren en groepsopdrachten uitvoeren die een relatie hebben met de publicatie. Deze variant is op meerdere scholen overgenomen en past goed in een project of activiteitenweek en kan ook in wedstrijdvorm.

6 Lesmateriaal beschikbaar voor het onderwijs

6.1 Kennisbank/ bibliotheek

Voor trainers en docenten die gebruik maken van het programma is een kennisbank opgezet, die zij kunnen raadplegen. In deze kennisbank is materiaal opgenomen die hen ondersteunt bij het geven van de les. Dit zijn o.a. achtergrondartikelen, podcasts, onderzoeksrapporten en documentaires die aansluiten op de thema's van de les. Docenten kunnen gebruik maken van de lesmaterialen en de kennisbank nadat het programma op hun school is geïntroduceerd. Zij kunnen het materiaal na autorisatie benaderen via de website www.leerlingalert.nl

6.2 Website

De website www.leerlingalert.nl is ontworpen in het eerste semester van 2020 en vervolgens gelanceerd in het najaar van 2020. In eerste instantie is onderzocht of aangesloten kon worden op bestaande platformen, zoals o.a. het Regionaal informatie en expertisecentrum Oost-Nederland, het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland en het Platform Veilig Ondernemen Oost-Nederland. Vanwege de eis om het lesmateriaal via de website te ontsluiten aan geautoriseerde trainers en docenten, bleek dat niet mogelijk en werd besloten tot het ontwikkelen van een eigen website. Voordat de website werd gelanceerd, is deze beoordeeld door de leden van de Stuurgroep Samen Weerbaar, enkele docenten, adviseurs veiligheid van gemeenten en (toekomstige) trainers.
Op deze website:

- ✓ Is informatie te vinden over het programma (werkwijze, ontstaan, samenwerking, documenten);
- ✓ Worden nieuwsberichten geplaatst;
- ✓ Is het lesmateriaal en kennisbank ontsloten op het besloten deel voor trainers en docenten;
- ✓ Is ondersteunende materiaal voor trainers en uitvoeringsteam beschikbaar op het besloten deel voor trainers en uitvoeringsteams.

De website wordt door Max.nl B.V. beheerd en door het #Alert-programmateam actueel gehouden.

7 Onderzoek

7.1 Onderzoek naar de mate van ronselen van jongeren door criminelen

In samenwerking met Hogeschool Saxion (o.a. Remco Spithoven) doen we onderzoek naar de mate van ronselen van jongeren door criminelen. Dit onderzoek is opgezet door Melissa Rekers als afstudeeropdracht (2019) en wordt nu voortgezet als structurele meting onder jongeren. Vanaf 2022 kan dit onderzoek landelijk uitgerold worden en kunnen onderzoeksresultaten per provincie worden geanalyseerd. De analyse van de onderzoeksresultaten van de periode 2020-2021 (Gelderland) wordt in het eerste kwartaal 2022 verwacht. Vooruitlopende op deze analyse en publicatie constateren we dat het percentage jongeren vanaf 14 jaar die geronseld worden door criminelen om strafbare activiteiten te doen in vergelijking met het eerdere onderzoek, oploopt.
We zijn aangehaakt bij het landelijk netwerk van onderzoekers op dit thema (ondermijning) en worden door hen af en toe bevraagd.

7.2 Evaluatieonderzoek

We hebben onze voorlichtingen geëvalueerd door deelnemers een schriftelijke enquête voor te leggen (digitaal). Hieraan hebben ongeveer 25 ouders, 1000 leerlingen, 100 docenten en 100 studenten deelgenomen. De resultaten zijn uitgebreid beschreven in Hoofdstuk Error! Reference source not found. (Deel II: Evaluatieonderzoek). Hieronder zijn de resultaten in een factsheet samengevat. We behalen onze lesdoelen, de kwaliteit van de les is goed, interessant en volledig, 90-100% van de deelnemers is van mening dat anderen uit hun doelgroep ook de les zou moeten krijgen en beveelt de les aan.

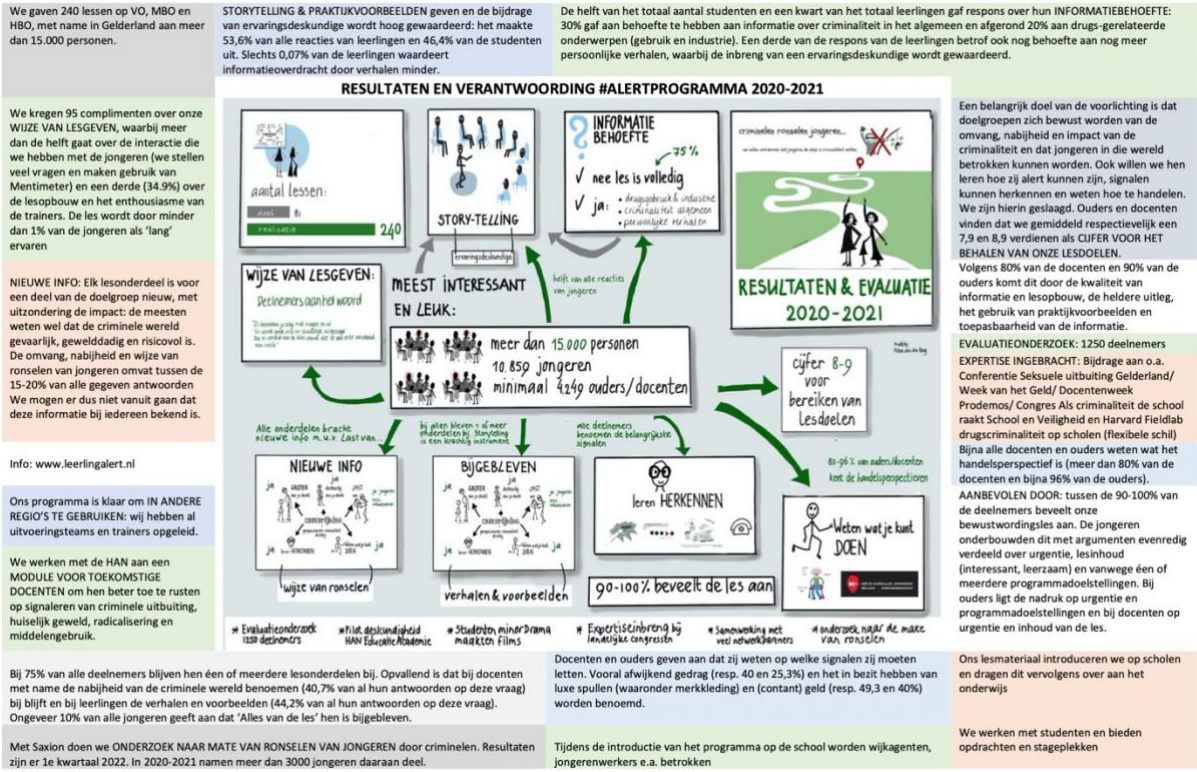

8 Inzicht krijgen in oplossingsrichtingen

8.1 Samen werken aan de ambitie

We werken samen met gemeenten en onderwijsinstellingen. De samenwerking met scholen in provincie Gelderland is opgebouwd, net als met landelijke organisaties zoals onder andere School en Veiligheid, VO-raad, MBO-raad, Bureau Halt, Het Rode Kruis (aanpak mensenhandel), verslavingsorganisaties (Tactus, Iriszorg), Meld Misdaad Anoniem, Centrum Kinderhandel Mensenhandel, Regionaal Informatie Expertise Centrum (RIEC) en het Platform Veilig Ondernemen.

8.2 Leerlijn 'voorkomen risicovol gedrag van jongeren' ontworpen

We constateerden dat gemeenten en scholen worstelen met het preventieaanbod op verschillende thema's. We hebben daarom een inventarisatie gemaakt van het aanbod gericht op het voorkomen van risicovol gedrag bij jongeren – en op basis daarvan een leerlijn opgesteld. We hebben hiervoor ook veel besprekingen gehad met medewerkers van Bureau Halt, verslavingsorganisaties, CKM etc. De leerlijn "voorkomen risicovol gedrag van jongeren" (Klik hierop voor meer informatie) helpt scholen en gemeenten om overzicht te krijgen in de verschillende soorten preventieve instrumenten die op diverse onderwerpen ingezet kunnen worden en te plaatsen in tijd en hoe deze zich verhouden tot elkaar.

8.3 Overzicht van andere voorlichtingen in relatie tot onze les

Ook hebben we een overzicht gemaakt van de verschillende soorten preventieve instrumenten en hoe deze zich verhouden tot onze lesinhoud. Zo wordt nog meer duidelijk waarover onze bewustwordingsles wel/ niet gaat (Klik hierop voor meer informatie). Voorbeeld: in onze bewustwordingsles worden de onderwerpen geldezel, creditboy en

sexting besproken en maakt onderdeel uit van de hele context waarbinnen we criminele uitbuiting (omvang, nabijheid, impact, herkennen en handelen) bespreken. Er zijn lessen beschikbaar die een volledig lesuur alleen wijten aan een van deze onderwerpen. Ander voorbeeld: we hebben het over melden bij Meld misdaad Anoniem – en deze organisatie verzorgt zelf ook voorlichtingen over hun organisatie en meldprocedure. Initiatieven zoals Foute centen (RIEC) of de Cyber24-koffers (CCV) benaderen criminele uitbuiting in spelvorm en is op de bewustwordingsles een mooie aanvulling om in vroegere leerjaren of juist als opvolging van de les op te nemen in het curriculum.

9 Structurele borging

Samen met docenten hebben we onderzocht op welke wijze we de bewustwordingslessen kunnen borgen in het curriculum van de school: hun voorkeur ging uit aan zelfstandig uitvoeren van de lessen binnen bijvoorbeeld mentoruren, maatschappijleer of burgerschap.
We hebben het werkproces om het programma te introduceren op scholen tot en met de borging beschreven en uitgewerkt in checklists (kennisbank van de website).
Sinds het laatste kwartaal 2021 organiseren we periodiek via open webinars met vragenuurtjes voor docenten en trainers die werken met het lesmateriaal en geven voorlichting over ons programma, waaraan elke geïnteresseerde kan deelnemen. Op deze wijze kunnen we de gebruikers van het programma goed ondersteunen.
De eerste scholen maken nu zelfstandig gebruik van de het lesmateriaal (Schaersvoorde College, Beekdal Lyceum, ROC Rijnijssel (enkele opleidingen), ROC Nijmegen en Westeraam College, Elst). Met andere scholen zijn we nu in gesprek. Er zijn 100 personen (trainers en docenten) geautoriseerd voor het besloten deel van de website om gebruik te maken van het lesmateriaal.
Het versterken van het netwerk rondom jongeren beperken we tot de introductie. We verbinden en vervolgens is het aan het lokale netwerk (wijkagent, jongerenwerker etc.) en de school om dit contact te onderhouden.

10 Toepasbaar in andere regio's van Nederland

We hebben een manier gevonden om onze kennis en kunde te delen met andere regio's van Nederland. Teams uit andere regio's (uitvoeringsteams) worden door ons opgeleid en gefaciliteerd. Zij kunnen daarna gebruik maken van ons lesmateriaal en werkmethode. Deze teams hebben hun eigen trainerspool, die door ons opgeleid worden. Er is lesmateriaal ontwikkeld voor trainers en uitvoeringsteams. Trainingen aan hen worden periodiek gegeven via webinars en op verzoek op locatie. Hieraan zijn aanvullende kosten verbonden. De inzet van het opleiden, faciliteren en ondersteunen van deze uitvoeringsteams is gefinancierd vanuit additionele (incidentele) middelen uit deze andere regio's en valt buiten de verantwoording van 2020-2021.
Voor de trainers en uitvoeringsteams van het #Alertprogramma is ondersteunend materiaal voor de uitvoering gemaakt. Dit betekent dat het werkproces is beschreven, checklists zijn opgesteld, uitleg over het programma in pitchvorm en uitgebreide vorm is beschreven en zowel als Powerpoint als in video beschikbaar is evenals modellen voor afspraakformulieren en communicatieberichten;
Inmiddels zijn er teams opgeleid die werken binnen Friesland, Groningen, Drenthe, Hilversum, Veenendaal en Limburg. Zij starten nu met de uitvoering in hun gebied. Deze uitvoeringsteams werken volgens de #Alertmethode, organiseren de lessen op scholen en coördineren hun trainerspool. Zie de actuele kaart op de website om te zien waar uitvoeringsteams ingezet kunnen worden.

10.1 Deelprogramma weerbare toekomstige beroepsbevolking

In samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen hebben we een totaalprogramma (Weerbare Maatschappij) beschikbaar. Hierbij wordt een combinatie gemaakt met voorlichting aan ondernemers en mensen uit de buitengebieden op de school waar ook het #Alertprogramma wordt uitgevoerd. Met dit totaalprogramma wordt een krachtige impuls gegeven om de maatschappij weerbaar te maken tegen ondermijnende criminaliteit. De eerste keer was in 2019 (Hendrik Pierson College in Zetten, Overbetuwe) en in november 2021 hebben we dit op het OBC Huissen (VMBO) nogmaals uitgevoerd.

11 Uitvoering programmaplan 2020-2021 (Gelderland)

We streefden naar 81 bewustwordingslessen (programmaplan). Ondanks dat:

- ✓ We minder capaciteit tot onze beschikking hadden om het programma uit te voeren en
- ✓ COVID zeker een negatief effect had op de snelheid waarmee het programma uitgerold kon worden en de beperkte beschikbaarheid van capaciteit vanuit het netwerk

hebben we vanaf 1 januari 2020 tot en met 31 december 2021 in totaal 240 bewustwordingslessen gegeven. Daarmee namen minimaal 11.998 jongeren deel en 3.108 medewerkers van scholen of ouders/ verzorgers van deze jongeren. In Gelderland zijn 14 personen geïnteresseerd in deelname als trainer. Vanwege de COVID-restricties hebben we nog onvoldoende gebruik van hen kunnen maken. Dit wordt opgepakt in het tweede semester van 2022.

Soort voorlichting	Aantal lessen	Aantal deelnemers	Bijzonderheden:
Leerlingalert	112	8.649	
Docentalert	45	2.208	Het aantal deelnemers ligt vele malen hoger. We hebben niet kunnen registreren hoeveel personen deelnamen aan de webinars. Daarnaast is aan docenten de weblink ter beschikking gesteld.
Ouderalert	26	900	
Studentalert	57	3.349	
Totaal	240	Minimaal 15.106	

12 Financiële en overige verantwoording programmaplan 2020-2021

Financiële verantwoording van uitvoering #Alertprogramma 2020-2021			
	Begroting	Realisatie	Verklaring
KOSTEN			
I. Capaciteit			
Programmaleider (0,77 fte)	€ 83.918	€ 136.326	In de begroting ontbraken de werkgeverslasten en jaarlijkse loonkostenstijging. De inzet is cf het programmaplan.
Ondersteuner (0,44 fte)	€ 40.180	€ 39.521	De ondersteuner is per oktober 2020 t/m 05-2021 11 u/wk ingezet en daarna 25/wk. De kosten zijn binnen budget gebleven.
Overige kosten capaciteit	€ 3.600	€ 0	Dit budget is niet ingezet voor capaciteit, maar voor overige zaken, zoals communicatie.
II. Overige	€ 6.400	€ 14.215	Voor de uitvoering van lessen op scholen zijn ondersteunende technische materialen aangeschaft. Er was geen rekening gehouden dat een aparte website ontwikkeld zou moeten worden. Uiteindelijk bleek dat aansluiten bij bestaande websites geen optie was, omdat externen toegang zouden krijgen via autorisaties en de organisaties dit niet toestaan. Het webbeheer en ondersteuning bedraagt ongeveer €2000,- per jaar. Er is geïnvesteerd in ontwikkeling van producten ter bevordering van promotie van het programma.
Materialen e.d.		€ 1.324	
Website- ontwikkeling en beheer		€ 10.235	
Communicatie		€ 2.656	
Totaal	€ 134.098	€ 190.062	
III. Bijdragen in natura			
Teamlid vanuit politie (0,44 fte)	€ 58.292	€ 0	De politie heeft uiteindelijk geen capaciteit geleverd. Deze inzet zou in natura geleverd worden.
Trainer vanuit netwerk (0.22 fte)	€ 22.308	€ 0	Vanwege COVID-19 konden afgelopen jaar geen trainers ingezet worden vanuit het netwerk. Ook deze kosten drukken niet op de financiële middelen
	€ 80.600	€ 0	

Financiële verantwoording van uitvoering #Alertprogramma 2020-2021			
	Begroting	Realisatie	Verklaring
IV. Dekking			
Ministerie JV	€ 40.000	€ 40.000	Met deze bijdrage zijn o.a. de loonkosten van de ondersteuner betaald
Provincie Gelderland	€ 100.000	€ 100.000	Met deze bijdrage zijn de loonkosten van de programmaleider betaald
Samen Weerbaar	€ 10.000	€ 10.000	Met deze bijdrage zijn de overige kosten betaald.
Bijdrage externe partijen		€ 4.215	In andere regio's zijn uitvoeringsteams opgeleid om het programma uit te rollen op scholen in die regio's. Deze regio's dragen financieel bij aan het programma. Vanuit deze financiering is bijgedragen aan de website en communicatie.
Gemeente Rheden	€ 0	€ 35.847	Met deze bijdrage heeft gemeente Rheden de loonkostenstijging (€ 5.188) en werkgeverslasten voor rekening genomen.
TOTALE DEKKING	€ 150.000	€ 190.062	